

מדינת ישראל
הכנסת

ש. ב.

פרוטוקול מס' 44

מישיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהוקמה ביום ה'
ה' כ"ג באב תשי"ב - 14.8.1952 בשעה 9.00

משתתפים:

- ש. פרטיץ - היו"ר
- ט. כפרית
- י. צד
- ס. סטילנסקי
- ד. צבדי
- א. רזיאל-נאור

חברים:

- ס. אונא
- ס. ארם
- ח. בוגר
- א. ברסן
- א. ס. בניחובסקי
- א. דויטש
- א. הכרמלי
- ס. נורוק
- א. דילמלס

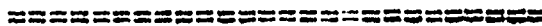
מזמנים:

גב' סטנר - היועצת הטכסטיל של סטוד
החינוך והתרבות.

- ד"ר בלון - טעם מכון ויצמן
- ד"ר קצ'לסקי -
- ד"ר דוסטרובסקי -

סדר-היום:

א. קבלת תולחת טעם מכון ויצמן בקטר לחוק
המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע.

ה'נ"ר ש. פרסיץ

פנתחת את הישיבה.

ד"ר בלוז

תחילה ברצוני להודות לחברי הוועדה שהזמנתם אותנו ונתתם לנו את ההזדמנות להופיע בפניכם ולעמוד על אותן הנקודות שאנו סאגו לצכון להעמידכם עליהם.

ישנם כמה סעיפים בהצעת החוק המדאיגים אותנו מאד. והשבנו, כי מחובתנו הצבורית להעמידכם על כך, כי הדבר הוא לסובת העצין בכללו, ובדבר שהמסלה רוצה בו. אנו רק חושבים, כי הדרך למטרה אינה כה נכונה, אם כי המטרה היא אותה המטרה.

ברצוני לעמוד על האוטונומיה של המוסדות - דבר זה בוגע לסעיף 2 של הצעת החוק. אנו יודעים מנסיונן של ארצות חוץ, כי מדע מתפתח בצורה הטובה ביותר אם נותנים לו אוטונומיה, ובמידה שפחות מכבידים עליו - זה טוב יותר, כי הדבר הוא טוב להתפתחות הארץ מסוף שזהו השטח בו מועל המדע.

בסעיף 3(6) נאמר: "יחסים בין המוסדות, תיאום ביניהם וקשרים אל רשויות המדינה". בלוזר, לאשר חוקות המסלולות ביחסים בין המוסדות שבמאום ביניהם, ואפילו לחוקק חוקי עזר לתיאום המעולות בין המוסדות שונים - איננו מביין בדיוק למה התכוונו כאן. מכל מקום אני רואה בכך סכנה גדולה. אנו יודעים, כי קשתלפעמים להכתיב תיאום בין מחלקה אחת לאחרת, כי ישנם דברים המיוחדים לכל מחלקה ומחלקה. לדעת בסביל שיתוף פעולה - יש צורך ביחסים אישיים. יש ואיש מדע אחד אינו יכול לשתף פעולה עם איש מדע אחר. ודאי הוא, כי שיתוף פעולה מצד אחד את השטח, אם כי יש לסאוף לכך. אולם לתת פקודה - איננו רוצה, כי על-ידי כך אפשר יהיה להביא לידי תיאום, קשה במוסד אחד להכתיב סמחלקה אחת חשתף פעולה עם מחלקה אחרת, לא כל סכן להכתיב זאת למוסדות שונים. עבודה מדעית היא דבר כה אינדיבידואלי שאי-אפשר להכתיב לדאט המחלקה כיצד עליו לנהל את העבודה. איננו חושב שבדבר זה הוא בר-ביצוע. החוק צריך להביט את כל העזרה, אך מחוק זה יסבלו האנשים - מה טעם בו, כי ממנו עלולה דמת המוסד לסבול ולא תצטח כל תועלת. יוצא איפוא, כי לדעתנו אמור לחשוב על החתבת עבודה מדעית על-ידי תקנות. על-כן יש להוציא את כל הסעיפים האלה, כי קל מאד לדבר על שיתוף פעולה וקשה מאד להשיג זאת ואם דבר זה ייעשה בצורת חוק הוא יפגע בכל המוסדות יותר מאשר יביא להם תועלת. יש למחוק בסעיף 3(ב) את סעיפי המסנה 1, 2, 3, ו-6 מסוף סיש להסאית אוטונומיה מלאה להנהלה האדמיניסטרטיבית של המוסדות וגם לדרך בה ממנים פרופסורים. לדעתנו, יש להסאיר אוטונומיה מלאה להנהלה האדמיניסטרטיבית או מדעית של מוסדות המדע. בסעיף 8 כתוב: "כל מוסד הוא בן-חורין לכלכל ענייניו האקדמאיים והמנהליים כטוב בעיניו, ובלבד שלא יחרוג מסגרת חוקתו כפי שתאוטר על-ידי המועצה". למעשה, כאילו נותנים אוטונומיה, אולם אם נעבוד לסעיף מסנה 2, איננו יודע כיצד אפשר להכתיב תנאים לאיזה שהיא מוסד, ובאיזה צורה עליו לטנות את הפרופסורים. הן בכל מוסד מדעי ממנים את הפרופסורים בצורה אחרת, למשל, באוניברסיטה יש סגט המסנה את הפרופסורים, ואצלנו ישנה ועדה מדעית, אי-אפשר לראות סראש איזה תנאים יש לקבוע כאן. אם אנו מדברים על חוק זה עליו לראות כל אפשרות סאוריסולת. על-כן עלינו להיות זהירים. לדעתנו סעיף 3(א) האומר מה הם תפקידי המועצה באופן כללי - הוא בסדר, כי הפעם אין הדבר סכוון למגוע באוטונומיה מסוף שהמועצה חטבול לדאוג למוסדות ההטכלה הגבוהה. על-כן יש לקבל את סעיף 3(א). אולם יש להוסיף כאן את המלים: "בתנאי ששום דבר האמור כאן לא יפגע באוטונומיה של המוסדות הנ"ל". יוצא איפוא, כי על-ידי הסמעה ציבורית אפשר לכל אותם התפקידים הנאמרים בסעיף 3(א), שהיא בסדר, מסוף אי-אפשר להסדיר דברים אלה על-ידי פקודה.

בסעיף 3(ב), אנו מציעים למחוק את סעיפי המסנה 1, 2, 3, ו-6 ולהסאיר רק את הסעיפים 4 ו-5 ולנסח את סעיף 3(ב) בצורה זכין למטר כללים בנוגע לפרטים הנאים: 1) קבלת תלמידים

ד"ר בלוך:

ותלמידים מחקר ותנאי לימודיהם עד כמה שהדבר קשור עם קבלת תואר אקדמי.
אנו חושבים, כי צריך להיות תקנון לגבי אותם האנשים הרוצים להגיע
לאיזה שהוא תואר אקדמי חנותן לו מעמד או אפשרויות סטודנטיות לגבי
קצוץ סטודנטים על אותו אדם לדעת, כי צריכה להיות לו השכלה מתאימה.

אם הכנסת לא תקבל את דעתנו בקשר לסעיף 3, הרי ברצוננו להעביר לגבי סעיף 5(ב), שם כתוב: "המועצה רשאית להעביר ליועדה מועדות-המסנה את התפקידים שהוטלן עליה לפי סעיף 3 או חלק מהם". כלומר, הן תוכלנה לקבל את התפקידים לאשר הוקות ולתאם בין המוסדות, ואפילו את אשר נאסר לגבי סעיף 11, שהן תוכלנה לחוקק חוקי עזר. סעיף 5(א) מתברר, כי "הרשות בידי המועצה לסנות מבין חבריה ומבין מוסתים שלא מחבריה ועדות-מסנה קבועות או ועדות-מסנה מיוחדות, ולהרכיב ועדות אלה כראות עיניה". אם אני רואה את המציאות כמות שהיא, כי ישנם במועצה זו 25 נציגים ואפשר להגדיל את המועצה עד 36 נציגים, הרי מתוך מספר זה רק 10 הם נציגי מוסדות מדע. בהתאם להרכב זה יוצא, כי בוועדות המסנה יכול להיות נציג אחד של מוסדות מדע, אשר הוא בטל ב-60, או גם זה לא, וכל אותם נציגי ההסתדרויות השונות יחליטו בוועדת המסנה מה על החוקר לעשות. אנו רואים בכך טכנה גדולה למדע, אותן הארצות שיש להן מועדות בת 100 שנה כמו בארצות הנדית, לא שמעתי שהמועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה מתאמת בין המוסדות, יש לתת למדע אפשרות של פיתוח. יש רק למדוק את אופן המוסד מוציא את הכספים הניתנים לו לחינוך, אבל אין להכניס למועצה זו הסתדרויות שונות שמעולם לא עסקו במחקר. אין אלה רק החיים שלנו במדינה, אלא זו הממורה שלנו במדינה, על-כן קשה לי לתאר מועדות מסנה סטודנטים תקבע את התקנון באורח סקרי לגמרי. אנו מודאגים מחד מדברים אלה. אם סעיף 3 בעצמו עומד, הרי יש להוציא ג' את סעיף 5(ב).

בסעיף 9(ג) כתוב: "לא ישתמש אדם בתואר אקדמי אלא אם הוענק לו כדין על-ידי מוסד מוסמך". הייתי מבקש להוסיף כאן: "מוסד מוסמך בארץ ובחוץ-לארץ" כדי שהדברים יהיו ברורים, כי הכוונה בסעיף 9(ג) למוסד שתוסמך על-ידי המועצה.

אנו מציעים למחוק את סעיף 11(א) - כבר עמדתי על כך, כי קשה להכתיב תקנות ולתאם בין מחלקה למחלקה במוסד אחד, הרי ודאי יקשה לעשות זאת בין מוסדות שונים. אפשר להסיג זאת אנלי על-ידי הסמכה ציבורית, אבל לא על-ידי חוק.

אשר לנציגות - אנו נפגענו מבחינת אפריסטינג'ה פיה טבחאעם החוק נתנו לנו רק נציג אחד. אנו מוסד מחקר, אולי העיקרי שבארץ. על-כן חשבנו, כי מגיעה לנו נציגות מתאימה. הסטודנטים שאנו מקבלים הם תלמידי מחקר - דבר זה גותן למוסד שלנו מעמד אחד ויש להתחשב בכך. אחד התפקידים העיקריים של מועצה זו הם ענייני התקציב. לכן חשבנו, כי טוב יהיה אם נכניס למועצה של אדם הבקי במספרים. אנו מציעים לתת לנו 3 נציגים, כפי לטכניון והם: יוסב-ראש הוועדה המדעית, יוסב-ראש הוועדה הפועל והמנהל האדמיניסטרטיבי. ראיתי כבר, כי התחבנו במידה מסוימת בהצעה שלנו ונתנו לנו שני נציגים. אולם יש לשים לב, כי במקום המנהל המדעי יש להכניס את יוסב-ראש הוועדה המדעית. בהתאם עם חשיבותו של המכון, אנו מבקשים לתת לנו שלושה נציגים אלה.

אשר לנציגות בכללה של מועצה זו - איננו חושבים, כי יש מקום לכל האיגודים המקצועיים בארץ להשתתף במועצה זו. תפקידה של מועצה זו לשאוף להדמם דמת המדע בארץ. מועצה זו צריכה לטפל בהקצבות למוסדות, כדי להעלות את רמת המדע וההשכלה הגבוהה, באמצעים לכך הם תקציביים. איננו חושב, כי הסתדרויות אלף יש לן עניין במדע. אולם גם בחוץ המוסדות קצוץ יסגס אישים סטודנטים המתאימים למועצה זו -

ד"ר בלוך

יש לצרמם בניהם, אם יסנו רופא חוקר וטבין מה פירושו של מדע, אבל אין להכניס למדע זה הסתדרות טויות אשר מבחנה את נציגיהן בהתאם לאיזה שהיא ספתח. לרופא כזה הסבין מה ערכו של מדע - לו יש לתת דעה סכרעת במדע זה, כן הדבר לגבי הסתדרות עורכי-הדין - בהסתדרות, הם אינם אנשי מדע ואין להם ענין בכך, ובכל זאת הצבעתם יכולה להכריע בענינים אלה, עליכם לדעת, כי אין בונים משהו במסך 24 שעות, אבל אפשר לקלקל ספעל במסך 24 שעות, ואם ישנו במדע זה אנשים שאין להם לא רק הבנה, אלא ענין - הרץ זה עלול לקלקל, יש לדעת, כי הדבר הוא בחיי הסדינה מסום סכל תקלה יכולה להרוס את המדע לדור, שלם, בלי מדע לא נוכל לפתח את הארץ. יד, לדעתנו, יש לצרף מקרב ההסתדרויות אישים בודדים.

י. סטילנסקי

יוצא איפוא, כי הוועדה תבחר מתוך ההסתדרויות את הנציגים הבודדים ולא

סהסתדרות תסלה את נציגיה?

ד"ר קצ'לסקי

הוועדה הסדעית תבחר את נציגי הסודות הסדעיים וכן את אנשי המקצוע מתוך

ההסתדרות ללא כל קשר עם ההסתדרות.

ד"ר בלוך

אנו מחפשים אישים שיש להם הבנה וענין במדע.

היו"ר ט. פרסיץ

כל החוק הזה קובע מי רשאי להסתתף במדע זה, אתם מציעים איפוא, כי יסתתפו במדע זה זה אנשי מדע וחקר שאינם צמודים לסודות, אני מחייבת אי-תלות. מדעית בהרכב המדעית, אבל לא הייתי רוצה, כל אנו נקבע בחוק סכרעים מסויימים יוסבים זה כחוק ובזכות ואחרים מצורפים אליה - דבר זה אינו מתקבל על הדעת, אני רוצה, כי תראו את דברי כטאלה, ב"דוני ברסיטי בדבר קוטיטי יוסבים באי-כוח סודות מדעיים ובאי-כוח חכמות ואנשים סונים אחרים אשר יש להם מעמד בציבור אבל אינם נציגים של ההסתדרויות סונות. נציגים אלה נבחר הפרלמנט - מה ההצעה שלכם בענין זה?

ד"ר קצ'לסקי

אין לבנו כל התנגדות שהפרלמנט יבחר את נציגי הוועדה לסודות החסלה הגבוהה והמדע, אבל בזכות אישית ולא בזכות היותם חברי ההסתדרויות הסונות.

ד"ר בלוך

אינני יודע כיצד הדבר בסודות אחרים, אולם אצלנו ישנה חוקה ואנו מאוגדים לפי סקודת החברים ויועיים, כי לא נקל אפשר לשנות את החוקה. בהתאם לחוק זה יכולה הוועדה לומר, כי היא איננה סארת את חוקה הטכני, מאן נאמר, כי האוניברסיטה, הסניון וסכוון ויצמן מקבלים את הכרתם בחוק, אולם אין זה אוטר, כל מאטרים סודות אלה על חוקותיהם, כי יש הגדל בין הכרה בסוד לבין הכרה בחוקתו של הסוד, עליכם לדעת, כי אנו קטורים במסלול חוץ וסטודררים מסט הכנסה באנגליה, ולפי כך בחוזה חוקה ידועה. על-כן היה עלינו לשנות את החוקה שלנו ולהתאימה לצרכים, יוצא איפוא, כי אם אנו, לצרכים סוניים נצטרך לשנות את החוקה - לא יתכן, כי הוועדה לא תיתן לבנו אסרות זה, אמנם הוועדה יכולה לבוא בדברים עם הסוד ואם יראו, כי הדבר אינו מזיק לסוד - אפשר יהיה לעשות זאת, אבל אי-אפשר להסדיר זאת בצורת סקודה.

ה' י"ז ט' סיוני
ליוניברסיטי גרנד קומיטי
קאונסיל נותן לסוסדות
ברצוני לקבוע כאן, כי באנגליה כל אוניברסיטה
לכל סוסד מדעי, כדי שתהיה להם נשות בנייה
משולחם אורך ג'רטר וההנחות שה"ביל
הוא כדי לא לגזול סחם אפשרויות שונות.

ד"ר בלורג
כל התרומות שלנו באנגליה משוחררות ואם
נותנים לנו 550 לירות שטרלינג תרומה, הרי
האוצר הבריטי סוסיף 450 לירות שטרלינג. אבל לשם כך נסוץ לנו ג'רטר
ידוע. אנו איננו נותנים דיבידנדות, התנאים הנחוצים בשביל ה"יוניברסיטי
גרנד קומיטי" אינם ידועים לי.

נדמה לי, כי ישנה כאן אי-הבנה מסויימת.
אם הממשלה נותנת "גרנד" לאיזה שהוא סוסד אין זאת אומרת, כי הממשלה
צריכה להשתמש בכך ולכבול את המוסד. להיפך, דבר זה צריך לעודד את
המוסדות ולהגן על המדע בארץ. אסור לקשור פעולה מסויימת עם ה"גרנד"
באמריקה הדבר הוא במסדים אחרים, המוסדות מקבלים שם מן הממשלה סיליוני
דולרים ואינה נותנת להם שום "גרנד". המבט צריכה להיות פיתוח המדע
ו"גרנד" זה אמצעי לפיתוח המדע ואסור לקשור זאת עם ה"גרנד". התנאים
האלה עלולים בעקיפין או במישרין רק לגרום נזק לפיתוח המדע.

ג. צ. דינבורג
יוצא איהוא, כי אתם מבקשים 3 נציגים:
האחד - אקדמי וישנים - אקדמיסטראטיביים.
אם שמתם לב במוסדות האחרים האחד הוא אדמיניסטראטיבי, והשאר - הם
אקדמיים. האם היה זה מספק אותכם אם במקום המנהל המדעי של המכון היינו
כותבים: יושב-ראש הוועד הפועל, ובהעדרו - המנהל האדמיניסטראטיבי, כי
באוניברסיטה ניתנה נציגות לנשיא האוניברסיטה ובהעדרו - סגן הנשיא
שהוא אדם אדמיניסטראטיבי.

ד"ר בלורג
זה היה מספק אותנו, אבל לא מבחינת הנציגות.
לדעתי, מגיע לנו 3 נציגים ולא היינו רוצים
ליותר על כך.

ג. צ. דינבורג
ייתכן, כי טעמתי ולא ידעתי את הנציגות
שלכם שלא קיים מנהל מדעי, אלא יושב-ראש
המסד המדעי. אולם האם אינכם חושבים, כי למוסדות האחרים יש צורך
בנציגות אחרת כיון שהם עוסקים גם בהוראה במובן הרחב ויש בעיות אחרות
של פקולטות, אמנם אתם סוסד מחקר, אבל אף הם מוסדות מחקר במידה לא מועטה
וגם מוסדות הסכלה ויש סם ריבוי גוונים ואולי תראו שאין בכך משום הפליה?

ד"ר קא' לוסטי
ישנה אצלנו החלטה, כי אתם תלמיד המחקר
שישנם במוסדנו יתגבשו לפוסט גרדיואיסן
שישתלמו במוסד, כלומר, אלה הם אנשים שיש להם תואר אקדמי ותוך שנתיים
יעשו זאת.

ג. צ. דינבורג
ידוע לכם על קשר ותיאום בין מחלקות שונות
לבין מוסדות, וכן על פעולות מוטאטות.
האם אינכם חושבים כי דוקא בקשר לבעיות הפיתוח טוב היה לתאם את עבודות
המדע, צניח, מלמדים כיטיה גם באוניברסיטה, גם בטכניון וגם אצלכם.
כן ישנן קמדרות למתמטיקה במוסדות שונים, האם אינכם חושבים שמחובת
המדינה להקים מוסד שיתאם בין המוסדות השונים, זהבכמים שהמדינה סוציאלי
יוצאו מתוך תיאום? אינני מדבר על חוקי עזר. אולם אינני מבין במה סעיף
11 פוגע באוטונומיה של המוסדות. כאן לא באטר, כי יש לפתח חוקות

הוועדה להיגיון ותרבות
14.8.1952

שב/27

ב.צ. דיצבורג:

למוסדות השונים, כתוב כאן, כי יש לאשר את חוקת המוסדות. האם אין חשש שיהיו מוסדות שיקראו לעצמם בשם מוסדות אקדמיים, וירצו ליטול שם זה באמצעות החוקה. אבל ברור, כי תהיינה חוקות ידועות שהמועצה תוכל לאשר אותן ובצורה זו אפשר יהיה לשמור על הדטה המדעית. המטרה היא לתת לארגון עליון ארצי את הסמכות הזאת, ובמידה שהחוקה של גוף מסויים היא טובה - יאשרו אותה, מדוע זה פוגע באוטונומיה של המוסדות?

מסילנסקי:

בדצוני לשאל אתכם, האם אתם חושבים כי נוכחות חברי הממשלה במועצה זו מפגילת את החירות האקדמית, מה עמדתכם בנידון זה? (ד"ר קצ'לנסקי: מבחינה מסויימת).

הסיפא של סעיף 3 אוסרת: "לשקוד על התאמתן של ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי לצרכי המדינה". - זהו הסעיף המרכזי של תפקידי המועצה. האם יש בסעיף זה, ובהדגשה זו משהו המגביל את החירות האקדמית? אם יש, האם אינכם חושבים שזהו הספתח ליתר החוקים הבאים, ויש צורך בהתאמתם לצרכי פיתוח הארץ? הן כל מוסד ומוסד חייב בפיתוח הארץ.

אשר לסעיף 5(ב) אתם אוטריים, כי נציגי המוסדות האקדמיים בטלים ב-60. יוצא אפוא, כי מצונכם לומר שכתוך ועדת המסנה ישמשו המוסדות המדעיים בפרופורציה מתאימה שתתן להם אפשרות של הופעה מכוננת. נשאלת השאלה אם לסעיף 5(ב) יש מקום או אין מקום בכל צד שהוא?

האם אינכם חושבים, כי התנאים כאן אינם ניתנים להשוואה עם אוניברסיטאות רגילות במקומות אחרים? האם אינכם חושבים שהמועצה הזאת בהסילה גורמות מסויימות על כל מוסד תביא לידי כך שלא כל מוסד יכתיר את עצמו?

שרה ב.פריד:

האם היתה התליענות טוקדמת בעניין זה? אני מביחה שבן. אולם אנו קיבלנו בקשה רק מסכון וייצמן, האם גם מוסדות אחרים באו כתביעות לשנות טעיפים מסויימים?

מינ'ר א. פרטיץ:

החוק עובד על-ידי רב אלוף יג' דודי בתיאום עם כל המוסדות בארץ. אנני שמענו, כי כל המוסדות העירוניים, מסכון וייצמן אף הוא העיר את הערותיו, אולם לא דנו על דברים אלה.

א. גוריא:

בחוק זה אחד הטעיפים החשובים הוא ענין התיאום וחלקה של הממשלה במועצה זו. אני יכולה להבין את התביעה שלא יהיו סיווגים אגודים פרופסינאליים, אלא תהיה התחשבות אישית, כלומר ישלחו למועצה זו אדם שיש לו קשר בפשי עם עניני המדע, ולא באשר הוא חבר בהתדרות מסויימת. למשל, ישלחו חפא מתאים לתפקיד זה ולא דוקא סגל שהוא חבר בהתדרות הרופאים ויש לו ידיעה מוסמכת בעניין זה. אולם למנות אנשי מדע באשר הם אנשי מדע - גראה לי כי דבר זה לא יתקבל. הן סובן סאליו, כי כל התדרות תשלח אדם מתאים הראוי לשבת במועצה זו. לדעתי, יש צורך בתיאום מלא בין מוסדות המדע.

ד. גוריא:

הייתי רוצה לשאול אתכם, האם יש לכם הצעה לגבי המסגרים המיוחדים, כלומר, גמח אפשר שלפיהם אפשר יהיה להסמין מוסד שהוא מוסד גמח?

שב/רב

ד. נצר:

אשר לנציגות - הבינות את גישתכם, מדוע לא צריכים להיות בטועה זו נציגי ההסתדרות הסקצועיות, אלא צריכים לבחור את אנשי המדע, אולם לא הבינותי, כיצד ימנו אותם, אם יהיה זה צירוף אישי, ואיזה גוף יצדף אותם לטועה? הן קיימת הטועה הסורכת מספד סטטיים של אנשים - זהו הגוף הראשון. אולם איזה גוף יקבע שיש למנות דפא זה ולא שהסתדרות דופאים תשלח אותו.

ד"ר סז'לסט:

אני תמים ועם רוב חברי שצמחו על-ידי ד"ר בלוק. אולם ברצוני לסטור לחברי הוועדה לחינוך ולתרבות של הכנסת על הלבטים שלנו, אשר לא על סלם אפשר לתת תשובה מרעת. כאשר ראיתי את הצעת החוק, הרז הדבר המדאיג ביותר בה הוא בעיית החופש המדעי, אינני יודע אם הבקורת שלנו מנוסחת נכון או לא. אולם המדאיג ביותר הוא, כל הצעת חוק זו עלולה לטכן את החופש המדעי. אני מעיר את הדברים, אם כי אני יודע שהמטלה שתכוננת לטובת המדע בארץ. והיא התכוונה לא לשבור את המדע, אלא להיטך, ליישע במידה יכולתה? בנטיין שותף. אולם יש לראות אם אין בהצעת חוק זו דבר העלול לטכן במקום לסייע. כטובן, כל החשש הגדול בענין החופש המדע הוא להתערבות המטלה, ובכלל כל התערבות של מטלה בעניני המדע עלולה לטכן. אבל תכונן הוא שבטינו אי-אפשר להטדיר את הדברים ללא התערבותה של המטלה. המדע הוא עסק, ואין המחקר והמדע בימינו עניינם של בודדים העושים את עבודתם ללא טייע ציבורי. המדע כיום הוא גוף ציבורי המיועד לתפקידים ציבוריים. הוא זקוק לדגולציה חמורה. לכן החופש המדעי כיום הוא דבר רילטיבי, ובמידה גדושה בימינו, כי תפקידיו של המדע הם רב גוויים, ואי-אפשר לתת לו חופש רב מדי. כטובן בשאלת המטלה, היכן הגבולות, למעשה, זו השאלה המכרעת - מה לא לעשות למדע. ברור, כי אלה אשר כתבו את הצעת החוק התכוונו להגביל את עצמם. חשבו, כי אין להתערב במחקרים, וכל אשר יעלה על דעתו של החוקר יוכל לעשות זאת. אולם ההגבלה היא בדבר אחד - התקציב. אמנם נותנים את החופש למחקר, אבל אין נותנים לו את האפשרות להשתמש בו. בשאלת המטלה אם וטועה הזאת תתלט במידה כה רבה על התקציבים וחלוקתם, עד כדי כך שלמעשה היא תקבע מה יעשו אנשי המדע בארץ. את זאת היא איננה יכולה לקבוע. ייתכן והמטרה היא לקבוע במה אין לעטוק, ומה יש לעשות. אולם סלכתחילה זה תורג את ההתפתחות המדעית - התערבות קובעת מה מותר לו למדע לעשות בשטחים סטטיים - חיסלו את המדע בצורה כזאת בארצות סטטיים. לפיכך, ההגבלה הראשונה שאנו רואים אותה היא הגבלתה של הטועה בתורת גוף, היא איננה יכולה לקבוע תכניות למדע, לפחות בנידון זה. אם זה הונח ביסוד הרכב הטועה, שלא יהיה טנט עליון או אקדמי, אלא אנשים אדמיניסטרטיביים - אם כי ניסו להכניס מכטימם של אנשי מדע - טועה זו תעטוק בעניני אדמיניסטרציה. אולם טהבעיות הפיננסיות והאדמיניסטרטיביות נובעות כמה מסקנות שיכולות להיות לטבח. אולם בהתאם להרכב אדמיניסטרטיבי של הטועה - נראה לי, כי בה יאבקו על תקציבים. יטנה בכך טכנה גדולה, ובעיקר שיטנה גם רב גוויים עצומה. כלומר, הטועה תחלק כטפים סטטליים. אבל טפק אם היא תעטוק בצרכים ובתקציב המדעי על המדינה.

לדשימה זו של נציגויות, יכולת להוסיף עוד הסתדרויות שונות, יש לי כל תכבוד לאגודת הוועדים, אולם מדוע היא צריכה להיות מיוצגת כאן ולהשתתף בדיונים ובחלוקת התקציבים של המדע בארץ. הוא הדין לגבי יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, אמנם הסוכנות היהודית עוסקת בבעיות עליה וחקלאות וקטורה בבעיות המדע. אולם מדוע יוטב ראש הנהלת הסוכנות חייב להשתתף בטועה שתקבע את תקציבי המדע - הדבר מופלא בעיני. כן הדבר לגבי נציג הקרן הקיימת לישראל. ברור, כי מוכרח להיות נציג המטלה כי המטלה תתן את התקציב. על ק היא חייבת להיות מיוצגת. אולם אני טסה אם ראש המטה הכללי חייב להשתתף בטועה זו. נדטה לי, כל כאן מדובר על טשהו שטרם נשמע כטוהו. אני חושב, כי כאן הכוונה להקמת סביסטרוון למדע, ונציגי המניסטרוון חייבים להיות בטועה זו, כמו שר החינוך חייב להשתתף בטועה זו. אקס אופיציו"ו הוא צריך לרכז טועה זו. אולם כיום בעיות הנציג ו נוגעות למדע טמט. הדבר יכול להיות יותר אפקטיבי ולהביא תועלת למדע.

ד"ר קצ'לסקי:

הטעם העיקרי בחוק זה הוא טעם (ג).
אין לאטיל טפק, כי מועצה זו תצטרך לאשר חוקות, יסגול סגולת סבל המוסדות הקיימים
בדורנו ייקראו בטע - סגול סגולת
יש סכונ מדעי לקוסמטיקה ואקדמיה לריקודים ועוד, הבעיה היא את מי
לחשוב לפוסד מדעי, זוהי בעיה חיונית והמועצה הזאת תצטרך לפסוק הלכות
בענין זה, אם הסכמו שראש תפקידיה של המועצה הם אדמיניסטרטיביים,
טפק אם גוף אדמיניסטרטיבי זה יש לו מסקל מדעי כדי לפסוק הלכות, מהו
מוסד מדעי, אם לקבל כקו מנחה שמועצה זו צריכה לקבל בסובן סטויים
תפקידים של אקדמיה שתאמר מהו מדע ומה איננו מדע - בוודאי שזה צריך
להיות בולט בהרכב המועצה.

אשר לבעיית הסטודנט אשר נחשב כסטפיק
להקניית תואר אקדמאי זה או אחר - הרי אלה באמת הסכונות מדעיות עליונות,
ורק רשות מדעית עליונה ולא גוף אדמיניסטרטיבי יכולים לעשות זאת. אולם,
לדעתי, יש כמון ערבוביה של שני דברים שאינם ניתנים לזהוי פרטובאלי.
אם סטפליס בתקציב של המוסדות - אין זו סכונת עליונה, או צריך לחלק
את המועצה לפרפוזנסציה אדמיניסטרטיבית של המוסדות והצרכים וגוף של אנשי
מדע שבמשך הזמן יתפתחו לאקדמיה מדעית של ישראל. לדעתנו, אין המועצה
צריכה לוטר כיצד יש לנהל את הספיים, ומהו המבנה האדמיניסטרטיבי, כיצד יש
לפנות את הפרופסורים? כי זוהי כבר התערבות ישירה הקשורה בבעיית חופש
המדעי. כל הספיים שאנו באטוף - הרי הם קשורים בבעיית החופש האקדמי
הסובהק, אנו יכולים לקבוע, כי לצרכי החופש האקדמי אנו נקציב סכונים
סטויים במשך המנה לענין זה, ולא נקציב סכונים לענין אחר - זהו חופש
אקדמי. אולם אם הכוונה להתערב למה אנו מקדישים את הכספים ולראות זאת
באופן מניי - הרי זו בעיה סובהקת של התערבות בחופש האקדמי. הוא הדין
לגבי ניהול הבחירות ולגבי עצם העבודה - אלה הן בעיות הקשורות בחופש
האקדמאי, ולוטר שאנו סכסיים לפסול מוסדות סטויים, או לא לאשר, ולא
לתת את הדעת - כל אלה הן בעיות הקשורות בחופש האקדמאי.

אשר לבעיית התיאום - זוהי בעיה בכבודה ורבת
ענפים. בעיה זו כוללת בתוכה רבים מאוד כגון: תיאום בין המוסדות
לבין הממשלה, בין המוסדות לבין עצמם. במדינה צעירה כשלנו יש לשתף
עבודה מדעית עם צרכי הארץ. הסאלה היא אם התיאום העלול לקבל בטיט
חוקי יכול להפוך מוסדות מדעיים למוסדות מסלתיים. אני טאמין באטובה
שלמה, כי לממשלה ישנן כוונות טובות ביותר, עליכם לדעת, כי ביטוי המלחמה
עסד כל ה'טוף שלנו לרשות הצבא והמלחמה והתלבסנו קשות טאיוו מידה אנו
יכולים לבתק את עצמנו מן השירות לממשלה ולהפנות את העובדים למדע
פונדמנטלי, כי הדברים האלה אינם באים לספק צרכים מדעיים של הממשלה.
המועצה הזאת שתהיה בחלקה מועצה אדמיניסטרטיבית ובה סיווגים שלוש
המוסדות המדעיים, תבוא הממשלה וטאטור לפוסד פלוני, כי עליו להכין ולפתח
דברים סטויים במקום שאנשי המדע יעסקו בסחקרים. התיאום טחייב אמנם
סודר הדוק עם המוסדות המסלתיים, אולם רצוי שכל הדברים האלה לא יבואו
ככפיה סלמעלה, כל הכימאים ימצאו דרכי שיתוף, אפשר לעשות זאת על-ידי
השפעה אישית וכן להקציב את הסכונים המתאימים לתיאום. אולם אין לעשות
זאת על-ידי חוק במישרים, אני מקבל את הפרינציפ שיש לאשר את החוקות,
אבל לא את הפרטים.

ד"ר דוסטרובסקי:

אני מצטרף לכל הדברים שנאסרו כבר על-
ידי חברי אולם ברצוני להדגיש עובדות
סטויים. אשר לענין התיאום - הוא מדאיג במיוחד, כי הוא פותח פתח
לדברים טובים העלולים להיות בלתי רצויים, או דואים את הדברים באופן
ברור יותר מאשר המחוקקים. התיאום נעשה בעיקרו על-ידי המועצה אשר בהתאם
להרכבה יש לה תפקידים אדמיניסטרטיביים ושעליה להביא בחשבון את הצרכים
המיידיים ביותר של הארץ ולא לשים לב לדברים עמוקים יותר, או לסחשבה רחבה
יותר. אין טפק שהממשלה מכירה בעובדה, כי אחד הדברים החשובים ביותר
בהתפתחותנו זו הוא יצירת קור של אנשי מדע ממדרגה גבוהה, בעלי מקצועות
גבוהים כדי שלא נצטרך להביא צשים מחוץ-לארץ. נוכל לתת את הכל לאנשים

ד"ר דוקטורוביטשי:

כאן בארץ. כמובן, כי הדרך הטובה ביותר היא לתת לאנשים להתפתח בארץ ולא על-ידי כפייה של תיאום. בענין התיאום יש משהו המחייב דברים אחרים גם כן. כגון: תיאום ביחסי המלחמה המדע של בוגרי המוסדות השונים. רצוי היה שנדע, כי כל אלה הגורמים את האוניברסיטה או את הסכניון, מהי דמתם, כי יש לקבוע תארים לאיזה דרגה אקדמאית יגיעו אלה מקנות את התואר. המלה תיאום יכולה להתפרש גם במובן של מניעת כפילות. לדעת, דבר זה הוא פטול מתחילתו. כי אם ישנו מקצוע מסויים הנלמד רק במקום אחד הוא גורם לכך שאין קנאת סופרים. לא יתכן לקבוע, בכל סנסד ילמדו משהו אחר - לדעת זהו תיאום רע. דוקא הרב גוונביות היא שמרטיפה בעבודה, לכן סעיף 5(ב) אינו רצוי, כי עלולות להווצר ועדות שאינן יודעות את צד נעשה.

אמר לחופש האקדמאי - לדעת, מנהל אדמיניסטרטיבי בהוצאת כספים, דבר זה חשוב בהתפתחות האקדמאית ואנו רואים עד כמה הדבר עלול לקבוע להתפתחות זו אקטורה בהוצאת הכספים. כן יש צורך בחופש על איזה נוסחאים לעבוד וגם לעסוק. לדעתנו, סעיף 3 לא יוכל לעמוד בצורתו הנוכחית, כי הוא לא יעזור לדבר שאנו כולנו רוצים לעזור לו.

אשר לנציגות במועצה - דובר כבר על זה רבות. אני מכיר את הצרכים. מובן, כי ההתפתחות המדעית שלנו בארץ היא לקויה ויש צורך בגוף שיראה את האליקוויים הגלה וימליץ על הצורה הסתמית. אני מקבל שאפשר שלא לראות את הצרכים ועל דעת איש לא עולה צריך לעסוק בשטח מסויים, על כן יש לתת המלצה למוסד זה או אחר ולהפנות את תשומת לבם לכך. אולם גינני רואה דברים אלה יכולים לעזור ביותר.

מסילבנסקי: אתם מדברים מנקודת ראות שלכם, מנקודת ראות של מוסדות המדע. אולם אם תהיה אקדמיה ללשון, האם תקוטה במקום אחר ולא תהיה שייכת לכאן, כי מועצה זו שייכת רק למדעי הטבע? מדברים כמקבל הרושם, כי אין צורך בחוק זה, ואולי היה טוב יותר בלעדיו?

ד"ר קצ'לסקי: אני חושש לומר שגם אנו חשבנו כך.

גב' סטנדר: אשר לנקודה האלטרנטיבית לחוק זה - האינכם חושבים כי לא תהיה לכם כל הגנה על התארים שלכם ועל המעמד. כי אם נותנים תואר נ"ר, כי הרי כל בר-בי-דב יוכל לכנותו בתואר זה. אולם על-ידי החוק אנו שומרים על המוסמכים של המוסדות הגבוהים. כן החוק נותן אפשרות לערוף בחינות אונגנות. אם לא נחייב שום תיאום ושום השגחה מצד הממשלה או רשות מרכזית, הרי סטילא לא תהיינה תמיכות כספיות, כי התמיכות הן קטנות מאוד. אלמלא החוק, אפשר היה לומר שמכירים בתואר של מוסד זה ואין מכירים בתוארו של מוסד אחר, כיצד יהיה אפשר להציע חוק-שיגן עליכם. עלולה להיות כאן שידות גמורה. הן הפרלמנט אינו יושב ודן בכל מקרה ומקרה, אם יש לתת לו את התמיכה הדרושה, יוצא אפוא, כי בלי אלטרנטיבה זו לא תהיה לכם כל הגנה או שתהיה הגנה שיהיו לה רק סמכויות אדמיניסטרטיביות, וכל בפועל יהיה נאלץ לפנות לבית-הדין העליון. אני מראה לכם את האלטרנטיבה שיטתה, כלומר, להשאיר את הטוב הפרוע כמו שהוא עתה והתמיכה תלך ותקטן ותקבע לגמרי לפי שיקול דעתה של האדמיניסטרציה - אינני יודעת אם זה יטפף אתכם יותר - אני רק מציעה לחשוב על כן.

שב/רב

ד"ר בלורן

אשר לנציגות - איננו חושב שיש להקנות את הנציגות לפי משרד התלמידים שיטתו, הן הדבר יכול להשתנות, ואם היום נתנו לאוניברסיטה מספר סטודנטים של נציגים בהתאם למספר תלמידים, הרצ' מספר התלמידים עלול לקטון. יוצא איפוא, כי יהיו גאלצים להקטין את מספר הנציגים. לדעת, מוטד כמו מכוון וייצמן ראוי שיהיה לו מקום מתאים במועצה זו ואנו מבקשים לתת לנו שלושה נציגים. ואין זה חשוב אם יש לו תלמידים או אין לו.

אשר לחוקי העזר - כתוב כאן, כי המועצה רשאית. יוצא איפוא כי היא יכולה להשתמש ברשות זו ולחוקק חוקי עזר. ומשום כך אנו מפחדים.

אשר לבעיית המיאום - צריך להיות שיתוף פעולה בשטח סטודנטים. הין תלמידים כאלה שלמדו באוניברסיטה ובאו אלינו ועזו את עבודות הגמר וקבלו את הדוקטורט באוניברסיטה. יוצא איפוא כי במילא ישנו שיתוף עם האוניברסיטה. יש לנו עתה כ-70 תלמידים העובדים על עבודות מדעיות. לדעתנו, שיתוף פעולה בעבודה מדעית אינו יכול לבוא סלמעלה, כי כל חבר בוחר לו שותף ואין ועדת ההנהלה אוסרת לו את מי לבחור. העובד המדעי מוצא לו את האדם המתאים שאתו הוא יכול לעבוד, ואנו מסתדרים עם התקציב, אז שהאוניברסיטה משלמת את כל התקציב או שהמוסד שלנו עושה זאת או שאנו מחלקים תקציב זה. תחילה בוחרים את שדה הפעולה ואחר-כך את האנשים. עליכם לדעת, כי אנו משתפים פעולה עם אוניברסיטאות באמריקה ובאנגליה. אולם אי-אפשר להכתיב זאת סלמעלה. אם כי המיאום הוא דבר רצוי. אולם עליכם לדעת, כי ישנם אנשים מאוד אינדיבידואליים שאינם יכולים לעבוד עם מישהו אחר. יש וראש המחלקה הוא אדם שקשה לעבוד עמו. מכוון וייצמן עושה את כל עבודות המחקר בנגב וכל מעבודת הקסורה בגיאופיסיקה. במקרה של מלחמה - אפשר להוציא חוקי חירום וכל המוטד יעבוד לעבוד למען המלחמה. בתקופת מלחמת השחרור עבד המוטד על כל סאת האחוזים לצרכי המלחמה.

דובר כאן על קריטריון ולפי איזה טיפנים להכיר את המוטד הגבוה - חשבת, כי הדבר מובן מטעיה א). חשבת, כי איטוד המוסדות הוא לפי קריטריון שהמועצה תחליט עליו. כל הכבוד ליועץ המשפטי הנכנס לאישור החוקה. אולם שם לא כתוב דבר על הנהלת הכספים, כי הדבר עלול לפגוע באוטונומיה של ההנהלה. הנהלת המוטד מסנה סוגל כספים, והדבר לא בחוץ בהתאם לחוקה. מבקר המדינה יכול לבדוק זאת. לדעת, אם רוצים לקשר את טעיה א-ב-ג הר' הדבר מכוון בקשר למטרות ולא להנהלת הכספים. אם הדבר נקבע בהתאם למטרות, צריך להיות כתוב, כי הכספים מוצאים לצרכי המדע ולא למטרות אחרות. אישור המטרות קובע את עבודתו של המוטד, אם הוא מוטד מדעי או לא.

לדעת, צריכה להיות נציגות מטשלית. ועדות חשונה יכולות לייעץ, אבל אין להשאיר את החכרעה להן, כי הן צריכות להביא את הדבר בפני המועצה. הקריטריון לקבלת מוסדות למועצה - המוטד המדעי יביא את החוקה שלו ויצביע על המטרות שלו, וידאו אם הן עומק במחקר טהור - אפשר יהיה לקבל אותו. מכל מקום קל למצוא קריטריון לכך.

איננו מתנגדים לחוק מיוחד בענין זה. ולא התנגדנו לחוק זה כשלעצמו. אם הממשלה רואה צורך בחוק מיוחד לכך - זה עינינה, ובעיקר מאחר שהחוק כבר עבר את קריאתו הראשונה הר' לא נוכל להתווכח. אם יש צורך בחוק בכלל. על ק אנו נציע את המיקונים כדי לא להביא נזק למדע. שטנצ'יטוח יהיה כזה שלא יביא נזק אלא תועלת. נדאי שיש צורך בהגנה על השימוש בתואר האקדמאי. המטרה בחוק זה היא הרמת ההשכלה חגיגותה בארץ והרמת רמתם של המוסדות, ועל-ידי הקצבה טתגימה לאפשר את הפיתוח הזה. אולם בניטוח שלפנינו ישנם דברים העלולים לכבול במקום לפתח. ישנם מוסדות הנותנים "גרגד אנ בלוק" מבלי לשאול מה עושה אותו אדם דבר זה מקובל בארצות שונות. אנו יודעים, כי קיים נוהג שאסור להעביר

ד"ר בלון:

מספיק מטעף לטעף, אולם בטנסדות המדע אין נוהגים כך. אם אדם התחיל עבודה מסויימת והוקצב לה סך מסוים בתחילת השנה, ובמשך השנה אנו רואים, כי יש להוסיף ולתת הקצבה נוספת להמשיך עבודה זו או לסיימה - הרי אנו עושים זאת, הכוונה בכל זה שהענף משלעצמו לא יתבול. ההנהלה יחד עם יושב-ראש ועדת המדעים מחליטים לתת הקצבה זו כדי לקדם את העניין. כן קיימת כנסת זו שאלה של פרטיז'ה, אם אנו תחלנו לעבוד על שאלת מסויימת מספר שנים לפני שהתחילו מחייבים לעבוד עליה - אנו נקדים את כל הכספים על סנת לסיים זאת לפני שהעבודה תפורטם על-ידי מישהו אחר. לכן צ"י מחד מכל התערבות הנהלת הכספים, אבי מסכים שמבקר הסדינה יבדוק את הדברים.

ד"ר קצ'לסקי:

ברצוני להביא לכם דוגמה של תיאום שבא אצל מטפל עתה. הגיעה ידיעה מן השגרירות האמריקאית שיקדישו כמליון דולאר לטובת המדע בישראל. בפגשו נציגי כל המוסדות הגבוהים בארץ ועברו תכנית של פיתוח בשני כיוונים. כל אחת מהן מטפיקה לאנשי מדע פי עשר סאלה שישנם בארץ. התכנית היא זו: שיטות קליטת העליה - בשביל המדעים ההומניסטיים, ודרכי פיתוח הנגב - בשביל מדעי הטבע. תכנית זו תדרוש למעלה ממליון דולאר. איש לא קבע תיאום זה והדבר היה מדענים הטוב של כל אותם הבוטניקאים, הגיאולוגים ועוד. המה הציעו את הצעותיהם ועיבדו תכנית ארצית בין-מוסדית המאפשרת תנופה לפיתוח חלקים שלטים של הארץ. מובטחני, שלם היה חוק - התוצאות היו גרועות יותר. האנשים יצרו תכנית ארצית, זוהי תכנית של המדע הישראלי. תכנית זו עובדה סמוך שיתוף ורצון כנה. לו הייתה קיימת מועצה מדעית הסקצינה את הסכומים לתיאום שאין עמו כפיה - בוודאי היו התוצאות אחרות.

היו"ר ש. פרטיץ:

אנו קיבלנו לתשומת-לב את הערותיכם ונדון עליהן בישיבות הקרובות.

ד"ר בלון:

אבי מודה לחברי הוועדה על הזמן שהקציבו לנו ועל הכללות לשמיעת דברינו.